

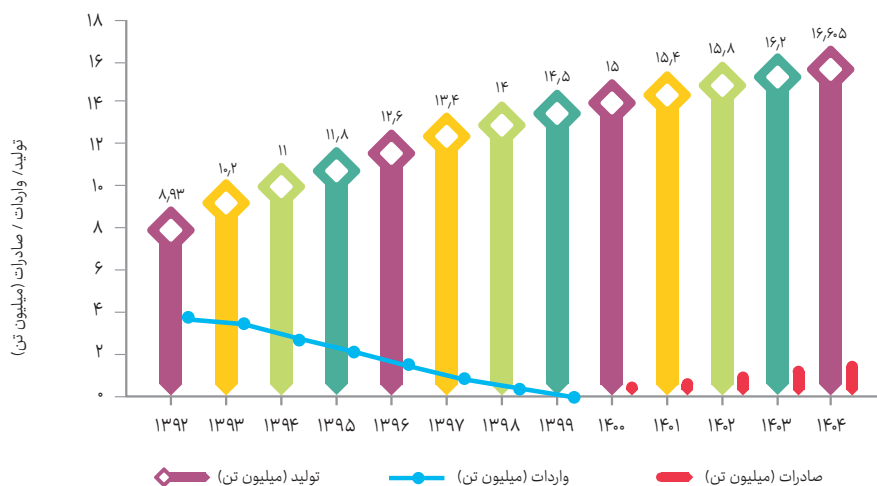

افزایش تولید گندم با رقم جدید "پایا" مناسب کاشت در اراضی دیم گرمسیر کشور

مراکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان‌های لرستان^۱، کهگیلویه و بویر احمد^۲، موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور^۳، ایستگاه تحقیقات کشاورزی گنبدکاووس^۴، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل^۵

۶ بیان مسئله

گندم مهمترین محصول راهبردی کشاورزی در کشور بوده و نیاز سالانه آن حدود ۱۴/۵ میلیون تن است که در طی دهه اخیر به طور متوسط سالانه حدود ۳ میلیون تن گندم برای جبران کمبود داخلی وارد شده است. سطح زیر کشت گندم در ایران ۶ میلیون هکتار است که حدود

شکل ۱- وضعیت تولید، واردات و صادرات گندم در کشور و پیش‌بینی آن تا افق ۱۴۰۴

۱- طهماسب حسین‌پور، مهنزارحمتی، علی احمدی و حدیث نعمت‌پور ملک‌آباد ۲- محتشم محمدی ۳- مظفر روستایی ۴- حسن قوجق ۵- اصغر مهربان و حسن خانزاده

۴ میلیون هکتار به صورت دیم و مابقی به کشت گندم آبی اختصاص دارد. دیمزارها در سه ناحیه سرد، گرم و معتدل قرار دارند. دیمزارهای گرمسیری سطحی نزدیک به یک میلیون هکتار را در بر گرفته و دارای آب و هوای مدیترانه‌ای هستند. تولید گندم در دیمزارهای گرمسیر کشور به دلیل عواملی از قبیل حجم و پراکنش بارش، خشکی آخر فصل، گرما و بروز بیماری‌ها با محدودیت‌های فراوانی روبرو می‌باشد بنابراین توسعه ارقام پرتانسیل و متحمل به تنش‌ها امری ضروری است.

۶ معرفی دستاورد

رقم گندم دیم پایا طی ۸ سال در ایستگاه‌های گرمسیر و نیمه‌گرمسیر دیم کشور مورد ارزیابی قرار گرفت و از ویژگی‌های مهم این رقم می‌توان به خصوصیات نظیر زودرسی، تحمل به خشکی، بیماری زنگ زرد، سیاهک پنهان معمولی، مقاومت به ورس، ارتفاع مناسب بوته، وزن هزار دانه بالا در مقایسه با شاهد اشاره نمود. کیفیت نانوائی بسیار رضایت‌بخش این رقم، امکان تامین نان با کیفیت بالا را میسر می‌نماید. رقم پایا با میانگین عملکرد دانه ۳۸۱۹ کیلوگرم در هکتار در شرایط دیم در مقایسه با رقم شاهد آفتاب با میانگین عملکرد دانه ۳۳۹۴ کیلوگرم در هکتار، ۴۲۵ کیلوگرم در هکتار برتری عملکرد دانه دارد و این رقم برای کاشت در دیمزارهای گرمسیر و نیمه‌گرمسیر کشور توصیه می‌شود.

۶ فرایند تجاری سازی

در شرایط فعلی رقم پایا در برنامه تکثیر بذر طبقات مختلف بذری قرار دارد. در استان لرستان این رقم در طبقات مختلف بذری پرورش ۱، ۲ و ۳ کشت شده و در سال زراعی جاری ۲۰۰ کیلوگرم بذر پرورش ۱ و قریب ۲۰۰۰ کیلوگرم بذر پرورش ۲ تولید شده و در اختیار پیمانکاران جهت تکثیر بذر در شرایط آبیاری مطمئن قرار خواهد گرفت. پیش‌بینی می‌شود در سال آینده قریب ۴۰ تن بذر پرورش ۳ تولید شود. با در نظر گرفتن ویژگی‌های مطلوب این رقم و پتانسیل عملکرد بالا، انتظار می‌رود در زمان کوتاهی (حداکثر ۵ سال) حدود ۶۰ هزار هکتار از اراضی دیم گرمسیر و نیمه‌گرمسیر کشور به کشت این رقم اختصاص یابد.

۶ پتانسیل اقتصادی و اثر بخشی

- ۱ پیش‌بینی سطح زیرکشت: ۶۰ هزار هکتار
- ۲ افزایش عملکرد در واحد سطح: ۴۲۵ کیلوگرم در هکتار
- ۳ افزایش تولید در سطح ۶۰ هزار هکتار: ۲۵ هزار تن
- ۴ افزایش درآمد حاصل از کشت در پنج سال: ۱۹۱۲ هزار میلیون ریال
- ۵ مزایا: عملکرد بالا، زودرسی، متحمل به تنش‌ها و کیفیت مطلوب نانوائی